

Vraždy ze závisti

knížní předloha k celovečernímu filmu

Miroslav Skačáni

I.

Daniel pomalu zavřel dveře do místnosti, v níž strávil posledních asi deset minut. Udělal několik kroků směrem k oknu a svalil se do volného křesla, které stálo trochu bokem od ostatních křesel a židlí obsazených mladými lidmi. Přivřel oči a zhluboka vydechl.

Takže konec, pomyslel si. Ano, konec, poslední pokus v životě je za ním. Napětí, jež pociťoval v posledních dnech, se pomalu ztrácelo. Podíval se na hodinky. Půl druhé. Byl jedním z posledních z jejich skupiny, kteří absolvovali tu torturu ústního zkoušení.

Rozhlédl se kolem sebe. Úzká chodba už byla polo-prázdná. Většina těch, kdo se účastnili ústních pohovorů, už byla pryč. Jak jim všem bylo pracovníci děkanátu sděleno, počítač zpracuje výsledky tak do šestnácté hodiny, a ty pak budou vyvěšeny ve velkém sále v přízemí budovy.

Ano, Daniel byl na přijímací zkoušce. Ještě jednou se podíval kolem sebe. Všichni ti, kteří se společně s ním pokoušeli probít sítím zkoušky do prvního ročníku lékařské fakulty, byli ve věku kolem devatenácti let. Cítil se mezi nimi jako stařík. Vždyť před několika dny mu bylo rovných pětadvacet. Bylo to jistě správné rozhodnutí, že v tomhle roce s těmi pokusy dostat se na některou z lékařských fakult v republice skončí.

Opět zavřel oči. Před jeho vnitřním zrakem defilovaly posledních šest let jeho života. Viděl sám sebe jako čerstvého maturanta. Moc se neučil, ale maturitu zvládl celkem bez problémů. Z jeho třídy na gymnáziu se na medicínu hlásilo šest lidí. Tlustá Veronika to vzdala po prvním pokusu a nastoupila na jakousi technickou fakultu. Tři další udělali přijímačky na první pokus a na odvolání, doslova s odřenými ušima, se po třech neúspěšných pokusech dostal na studia medicíny i poslední, Jarda Vomáčka. Ten Vomáčka, jehož znal od dětství a který na gymnáziu prolézal z ročníku do ročníku spíše z laskavosti gymnaziálních profesorů než pro své znalosti. Ano, uměl to s nimi se všemi. Ten jeho nevinný pohled musel učarovat všem profesorkám bez ohledu na věk a překvapivě si, bůhví čím, dokázal na svoji stranu získat i všechny profesory. A tenhle Vomáčka dostal možnost pokusit se zvládnout náročné studium medicíny a získat titul doktora.

Daniel musel uznat, že ty přijímací zkoušky hodně podcenil. Věděl, že fyzika je jeho slabina, ani v chemii nikdy neexceloval, ale věřil, že i přesto to zvládne. Ale už první pokus v Praze byl pro něj zklamáním. Jenom něco

přes sto uchazečů z těch asi šestnácti set, kteří se dostavili ke zkouškám, skončilo za ním. Pro něj byl vyhrazen poslední list na vývěsce mezi těmi nejhoršími.

A následovaly další neúspěchy. Šesti sté padesáté místo mezi více než tisícovkou uchazečů bylo jeho maximem.

Celý rok se jenom tak flákal. Občas nějaká brigáda, ale o žádnou kloudnou práci nezavadil. Nechtělo se mu pracovat za téměř minimální plat. On, který mířil podstatně výš. Vždyť lékařské povolání bylo jeho snem. A sny se musí plnit. Ani jej nenapadlo, že by mohl zkusit studium na jiné vysoké škole, ať už technického, nebo ekonomického směru. Byl přímo posedlý myšlenkou stát se lékařem, o ničem jiném ho nenapadlo ani uvažovat.

Další červen. Opět se přihlásil na všechny fakulty a absolvoval všechny zkoušky, jež bylo možné absolvovat. A opět nic. Ani se tomu moc nedivil. Po celý rok se do knížek ani nepodíval a to, co uměl k maturitě, už dávno zapomněl. Nejvíce ze všeho mu vadily vyčítavé pohledy a poznámky jeho matky. Jedináček, kterého musela živit stárnoucí matka ze svého nízkého platu. Celý rok ji konejšil, že přeci nezačne kdesi zbytečně pracovat, když za pár měsíců už bude studovat v Praze nebo Brně.

Po druhých neúspěších se rozhodl pokusit se najít přiměřené místo, ale nebylo to lehké. Gymnaziální vzdělání mu nedávalo moc možností.

S blížícím se červnem jeho odhodlání stouvalo. Požádal své profesory chemie i fyziky z gymnázia, zda by jej mohli doučovat. Uspěl. Snažil se, jak se jenom dalo, i když měl pocit, že se za ty dva roky úplně zapomněl učit. Jakoby jeho mozek už nebyl schopen přijímat další vědomosti. Bylo to trápení, ale i tak věřil, že teď to zvládne.

Hned první pokus vypadal nadějně. Po písemných zkouškách byl jen dvacet míst pod čarou, jež znamenala jeho splněný sen. A pak přišla ústní zkouška. Ne, tu otázku z fyziky nebyl schopen zodpovědět. Nikdy nic takového neslyšel. Možná, že se to kdysi učili, ale nic si z toho nepamatoval. Tři sté pořadí nedávalo žádnou šanci dostat se na fakultu alespoň na odvolání. Nic, opět nic. A další pokusy dopadly ještě hůř.

A opět jenom náhodné práce, stále větší problémy s matkou, která ze svého vdovského důchodu a mizerného platu už nebyla schopna ani ochotna ho dál živit.

Zkusil se připravit na přijímací zkoušky sám. Nikdy v životě tolik neseděl nad knihami, jako tomu bylo ty dva měsíce. A nic. Snad nejhorší výsledky ze všech pokusů za všechny čtyři roky.

Strýc mu našel celkem klidnou a slušně placenou práci v nějaké firmě. Jaro opět zaklevalo na dveře a Daniel učinil další pokus připravit se ke zkouškám. Ale láska překazila jeho odhodlání. Jakoby ji na něj seslal sám ďábel, aby mu zabránila dostat se na vysněnou školu. Nebyl schopen se soustředit na učení a přijímací zkoušky dělal jako ve snách. City úplně oslepily jeho mysl. A jak zkoušky skončily (samozřejmě zase s neúspěchem), pominula i láska. Jeho vyvolená odjela pracovat do ciziny a už se neozvala.

Alkohol se na nejbližších několik měsíců stal jeho novou láskou. Matka ho vyhodila z domu. Ani se na ni nezlobil. Proč? Vždyť žít s věčně opilým synem, jenž nemá peníze, nemohlo být pro ni vůbec lehké. Naštěstí s novým rokem jakoby do něj vešla nová míza. Dokázal se alkoholu zbavit. Nebylo to lehké, ale především musel opustit svoji starou partu, která jej provázela posledního půl roku. Sehnal si literaturu a pustil se do učení. Současně se rozhodl, že to budou jeho poslední pokusy. Šest let boje. Ano, pořád toužil být lékařem. A opět neúspěchy.

A dnes poslední pokus. Po písemné části zkoušek se pohyboval kolem dvoustého místa. Kdyby náhle zrušili ústní část zkoušek, jak se občas kvůli počasí zruší druhé kolo soutěží ve skocích na lyžích, znamenalo by to pro něj vytoužený úspěch.

Když vkročil do místnůstky plné květin a uviděl před sebou zkušební komisi, jakoby se mu v té chvíli zavřely všechny dveře, jeho život skončil a jeho touhy zůstaly navždy nenaplněné. Měl pocit, že ti tři se na něj dívají jako supi, co chtějí sníst svoji kořist.

„Vám je už pětadvacet let, že, pane Michálku?“ zeptal se jej předseda komise, aniž by zvedl hlavu.

Danielovi vyschlo v krku. Začíná to špatně.

„Ano,“ zašeptal.

Předseda komise sepal ruce a udiveně se na něj podíval.

„Ale než skončíte studium, bude vám více než třicet let. Není to pozdě začínat s tak náročným povoláním, jako je lékař?“

Daniel chtěl něco říct, ale neměl sil. Bylo mu jasné, že tady nemá šanci.

Ty otázky, jež dostal, nebyly ani těžké, ale po tom pro něj šokujícím úvodu už se nebyl schopen soustředit.

A tak před chvílí zavřel dveře zkušební místnosti a teď seděl v křesle. Cítil se osamoceně. Úplně sám na celém světě. Bylo mu jasné, že se rozhodl správně. Vždyť mu to jasně naznačil i předseda komise. Nemá tady co dělat. Ale znal přece i mnohem starší studenty! Ale začínající více než třicetiletý lékař? Než udělá atestační zkoušky, bude mu nejméně šestatřicet, snad i víc.

A v délce praxe bude po celý život zaostávat za těmi ostatními, kteří začali studovat v devatenácti.

Ti lidé kolem, co se nervózně pohupovali na židlích nebo procházeli po chodbě, byli ještě mladí. Cítil se nejenom osamocený, ale i starý, hodně starý. Jakoby za tu poslední chvíli zestárl nejméně o deset let. Jeho sny se rozplývaly.

Ne, ještě má dvě hodiny. Dvě hodiny naděje, že to vyjde. Možná se ti tři nad ním smilovali a dali mu hodně bodů, aby se na školu dostal. Možná, že když vyšel ven, ta mladá asistentka, co se na něj celkem mile a s účastí dívala, se usmála na toho bručouna předsedu komise, asi nějakého zbytečně důležitého profesora, a vymohla na něm, aby chudáka mladého muže tak netrápili a umožnili mu stát se lékařem.

Všechno se v něm vzepjalo. Proč nemůže být lékařem? Proč?! Vždyť to byl jeho dávný sen. Už jako dítě vyšetřoval babky fonendoskopem, jež mu kdysi daroval jeden ze sousedů, který lékařem skutečně byl. Toužil lidem pomáhat, léčit je, uzdravovat. A po večerech potají četl zdravotvědu, kterou měli doma a již jeho matka asi zdělila ještě po svých rodičích. Proč nemůže studovat tak, jako stovky ostatních, kteří přijímací zkoušky udělali? Vždyť medicína není jenom o fyzice nebo chemii. A on by se učil! Klidně i celé noci, aby to zvládl. Nebál by se žádného z předmětů. Jistě by školu dodělal. Znal několik lékařů. Byli to lidé jako ostatní. Byli mezi nimi takoví, jichž si vážil jako nikoho jiného, ale i takoví, kterým by nesvěřil do péče ani svého psa. Jistě, v každé profesi se najdou ti dobří i ti špatní. A on by byl tím dobrým. Vážil by si lidí a pomáhal by jim ze všech sil. A takoví, jako ta komise, mu v tom už tolikrát zabránili.

K čemu jsou dobré přijímací zkoušky? Vždyť i při nejlepší vůli nemohou být spravedlivé. Možná testy ještě jakž takž, ale ústní zkoušky? Tam přece sehrává důležitou roli i lidský faktor. A na ten on zatím popokládá doplatil.

Minuty ubíhaly pomalu. Chodba se už vyprázdnila, zůstaly tam jenom dvě dívky, které si mezi sebou pořád povídaly. Neměl chvíli klidu. Měl by se jít raději někam projít. Podíval se na hodiny. Byly pomalu čtyři. Za chvilku už to bude venku.

Po schodech vyběhla nějaká dívčina a zamávala na další holky.

„Evo, Jano, pojďte, už to tam věší.“

Dívky vstaly a rychle se vzdálily směrem ke schodům. Daniel zůstal na chodbě sám. Ještě chvíli počká, než zástupy před výsledkovými listinami zmizí. Pak se v klidu podívá. Má přeci času dost. Alespoň si ještě o chvíli prodlouží naději, že mu to na poslední pokus vyšlo.

Hodiny ukazovaly téměř půl páté, když pomalu sešel po schodech do vestibulu. Uviděl je z dálky. Ty papíry plné jmen, jež visely na improvizovaných stojanech.

Kolem nich se motalo už jenom několik opozdílů. Tak odkud začít, pomyslel si. Začne od konce. Poslední místo, zasmál se útrpně. Jakýsi Štěpán Silný. Tak Štěpáne, tobě to tedy nevyšlo. Ale jsi ještě mladý, šanci určitě budeš mít. Předposlední Jarmila Veselá. Tak Jarmilo, ty dnes taky moc veselá nebudeš. Ale vždýt to je úplně jedno, uvědomil si Daniel, poslední nebo o pět set míst vpředu, to bylo úplně totéž. Znamenalo to jenom jediné – že dotýčný u zkoušek neuspěl. Ne, nebude to natahovat. Podívá se na list, který protínala tlustá vodorovná rudá čára. Čára života a smrti. Nad ní to byl život. Studentský život, jež nikdy nepoznal a asi ani nepozná. Právo na šanci školu ukončit a dělat práci, která jej bude bavit. A pod ní? Smrt. Jistě, ne doslovně, ale z jeho úhlu pohledu asi skutečně definitivní konec. Exitus, jak se smrt označuje v lékařské terminologii. Jak humánní název. Odchod. Odchod z tohoto života. A v jeho případě? Odchod taky. Jiný, ale i tak definitivní. Podíval se na papír a zrak mu padl na jméno. Ano, bylo to jeho jméno, o tom nebylo pochyb. Daniel Michálek. Tlustá rudá čára protínala mezeru mezi čísly dvě stě a dvě stě jedna. A k jeho jménu bylo jakoby přísáté číslo dvě stě osmdesát.

Krev se mu nahrnula do hlavy. Exitus. Odchod. Definitiva. Poslední naděje právě umřela.

Obrátil se a loudavě se pustil směrem k východu. Cítil se jako ve snách. Jedna kapitola jeho života definitivně skončila. A ta druhá? Nová? O té vlastně nikdy nepřemýšlel.

Ne, ani nyní nebude. Na to teď bude mít už dostatek času.

Dveře budovy se za ním samy zavřely. Jakoby mu chtěly naznačit, že tady nemá co pohledávat. Svěží vzduch mladého léta ovanul jeho obličej. Na jedné straně z něj spadlo napětí, jež souviselo se zkouškovým stresem, ale ihned cítil, že jeden stres bude brzy vystřídán stresem druhým. Co dál? Na nikoho se už nemohl spoléhat. Z firmy jej vyhodili, když do práce opakovaně přišel opilý, a bylo jasné, že strýc mu už podruhé pomocnou ruku nepodá. A matka? Tě by měl už pomalu začít pomáhat on a neočekávat, že jej snad bude žít.

Park plný zeleně se nacházel kousek od pro něj tak nešťastné budovy. Sedl si na první lavičku pod košatým stromem. Ne, teď to nebude řešit. Pociťoval hlad. Vždýt od rána nic nejedl. Dosud neměl na jídlo ani pomyslení. V první řadě se nají. Pak teprve bude v klidu přemýšlet, jak dál. Kde se zaměstná, kde bude bydlet a z čeho bude žít. I oženit by se možná měl nebo si alespoň najít trvalý vztah. Závíděl spolužačce, kterou nedávno potkal, že už má dítě. Rodičovský pud se i u něj začínal pomalu hlásit k životu.

Jakýsi stín zakryl slunce, jež spoře prosvítalo širokou korunou stromu. Zvedl hlavu. Nad ním stál mladý muž v jeho věku a zešíroka se na něj usmíval. Daniel se

usmál taky a hbitě vstal. Toužil po tom, aby zde potkal někoho známého, někoho, kdo by jej zbavil toho hrozného pocitu osamění, co jej právě tak strašně sužoval. A jakoby ho někdo vyslyšel, první známá tvář.

Poznal jej na první pohled, i když se neviděli téměř od maturity. Byl to Jarda Vomáčka, ten flákač z gymnázia, jenž jen tak tak prolézal ročníky střední školy, aby se nakonec dostal na medicínu.

„Danieli, tak tebe bych tady nečekal!“ s radostí vykřikl Jarda a objal Daniela. Ten jeho objetí opětoval.

Oba mladí muži si sedli na lavičku.

„Tak povídej, co je u tebe nového?“ pobídl Daniela Jarda.

Danielovi moc do řeči nebylo.

„Zas mě vylili...“ pronesl smutně. Jeho problémy opět spatřily světlo světa.

„Ze zkoušky?“ zúčastněně se zeptal Jarda.

„Z přijímací zkoušky...“ špitl Daniel.

Jarda se na něj překvapeně podíval.

„Já ti nerozumím. Z jaké přijímací zkoušky?“

Daniel se nadechl a překvapenému Jardovi v krátkosti popsal své studijní table.

Bylo vidět, že tato skutečnost Jardu zaskočila. Mlčel a díval se do země. Nastalé ticho přerušil Daniel.

„Tak o mně teď víš všechno a na oplátku mi řekni něco o sobě,“ pronesl s nucenou veselostí.

Jarda chvíli mlčel, pak se úkosem podíval na Daniela.

„Neměl bych tě asi dráždit, když jsi v takovém rozpoložení, ale právě jsem udělal poslední státnici. Z interny. Sedmnáctého července budu mít promoci. A od srpna nastupuji do nemocnice u nás doma. Mám místo na chirurgii.“

Odmlčel se. Mezi nimi se rozhostilo trapné ticho. Ani jeden z nich jakoby neměl co říct. Bylo zřejmé, že Jardovi bylo Daniela líto. Snad se ani neměli potkat. Měl najednou divný pocit, jakoby mu tím, že právě skončil studium, nějak ublížil.

Danielovi se hlavou honily spousty myšlenek. Tak Jarda je už doktor. Jenom promoce a bude to mít na papíře. Nic mu v tom už nemůže zabránit. Když tu školu byl schopен dodělat takový mizerný gymnaziální student, proč by ji nezvládl taky on? A Jarda bude léčit lidi. Chirurg! Vždýt i on toužil být chirurgem. A lidé si takového Jardy budou vážit. Ano, pane doktore sem, pane doktore tam. A holky po něm budou toužit. Jistě, mladý pán ve společenském postavení. A on? Nula. Žádný titul, žádný doktor. Jenom obyčejný Michálek. Nezaměstnaný, vyhozený z práce, bez peněz.

Že by to zkusil ještě jednou? Ještě jeden rok. Možná to vyjde! Ne, tuhle myšlenku ihned zahnal. Aby mu zase nějaký letitý pedagog vyčetl, co u zkoušek dělá tak starý chlap? Už má toho dost a ponížovat se nikým nenechá, i kdyby to byl ten nejvěhlasnější profesor v republice.

Ticho opatrně přerušil Jarda.

„Ty, Danieli, a co teď budeš dělat? Máš alespoň nějaké místo?“

Daniel pokrčil rameny.

„Snad se něco najde. To víš, nejraději bych pracoval ve zdravotnictví, ale co tam? Nemám ani zdravotní školu, nic, vůbec nic. Na co je mi teď maturita z gymnázia? Kdo mě s ní zaměstná?“

Jardu jakoby osvětila spásná myšlenka.

„Danieli, já si pamatuji, že jsi vždy vynikal v biologii a v tělovědě jsi byl excelentní. Myslím, že bys skutečně měl jít pracovat někam do zdravotnictví. Víš, když jsem byl v naší nemocnici kvůli tomu místu, ptala se mě paní na personálním, jestli nevím o nějakých mladých mužích, co by u nich chtěli dělat sanitáře. Co ty na to? Alespoň na začátek by to pro tebe možná bylo zajímavé místo. Byl bys mezi lidmi, mohl bys jim být užitečný a ty tvoje znalosti z tělovědy by se tam báječně hodily. Jestli chceš, tak tam půjdu a domluvím ti to.“

Do Daniela jakoby uhodil blesk. Že ho něco takového nenapadlo samotného. Že jsou sanitáři a hlavně muži v nemocnici nedostatkovým „zbožím“, to slyšel už dávno. Nemusel se ta léta potulovat po městě a hrát si na nezaměstnaného. Mohl pracovat v pro něj zajímavém prostředí, možná i zkušenosti, jež by tam získal, mu mohly pomoci při těch přijímacích zkouškách. Asi mu teď Jardu posílá samo nebe.

Usmál se a podal Jardu ruku.

„Moc ti děkuji, ten tvůj nápad je skutečně za milion. Ale já si to tam vyřídím sám, to ještě zvládnou.“

Jarda se taky usmál.

„Tak to mám skutečně radost, že jsem ti dal tip. A jdi za paní Tománkovou na personálním a odvolej se na mě. Určitě bude ráda, když tě uvidí. Mladý, zdatný muž, který je tak šarmantní, pacienti tě jistě budou zbožňovat, o tom jsem přesvědčen.“

Podali si ruce a vzájemně se poplácali po ramenou. Daniel stál a díval se za odcházejícím Jardu. Přistihl se při tom, že mu závidí. Ano, byla to závist, nic jiného než závist. Všechno, úplně všechno by teď dal za to, aby si to mohl s takovým Jardu vyměnit. Ten bude za tři týdny promován.

Za tu dobu, co on zkoušel štěstí na přijímacích zkouškách, tak takový Jarda a ti ostatní zvládli šest let studia medicíny. A teď jde s kolegy do hospody oslavovat ukončení studia. A on, Daniel, jede domů, aby sdělil matce, že mu to opět nevyšlo. Ani na poslední pokus.

Závist hlodala v jeho duši víc a víc. V čem je takový Jarda lepší než on? Ale za ten tip na místo je mu docela zavázán. Jistě ho do nemocnice vezmou, možná právě na chirurgii. Ne, na chirurgii ne. Nesnesl by, že by mu Jarda měl dělat nadřízeného. Byl pevně rozhodnutý. Bude sanitářem. A pak se uvidí. Možná, že se mu naskytne něco lepšího, než je místo sanitáře v okresní nemocnici.

II.

Paní Tománková byla velmi milá. Když se dozvěděla, že Daniel má zájem k nim nastoupit jako sanitář, dost se tomu podivila.

„Víte, pane Michálku,“ začala velmi opatrně, „moc mě těší, že máte zájem pracovat právě u nás, ale nevím, jestli s tím sanitářským místem budete spokojen. Jistě víte, že si ještě musíte udělat kurz, ale to určitě zvládnete levou rukou, o tom nepochybuji. Ale mám trochu obavy, abyste nám za chvíli neutekl.“

Daniel se na ni překvapeně podíval. Paní Tománková pokračovala a volila slova velmi obezřetně.

„Víte, řekla bych, že na to místo jste... jste... příliš vzdělaný a vaše intelektová kapacita vás jistě předurčuje i k jiné práci, než je právě tahle. Myslím, že pokud se vám u nás zalíbí, mohl byste uvažovat o tom, že byste si udělal zdravotnickou školu. Většinu předmětů z gymnázia byste nemusel absolvovat a ty odborné byste určitě zvládl. Z naší strany byste k tomu měl plnou podporu.“

Daniel se usmál. Slova paní Tománkové mu lichočila. Už dlouho jej nikdo tak hezky nezvedl z toho bahna vnitřních komplexů, neschopnosti a hlouposti, ve kterém se topil a nebyl schopen si sám pomoci. Tohle paní Tománkové nikdy nezapomene. Určitě

jí přinese alespoň malou kytičku. A o té škole bude určitě uvažovat.

Do práce nastoupil hned počátkem července. Byly dovolené a jeho ruce se ukázaly být velmi užitečné už od prvního dne. Naštěstí jej nenutili, aby nastoupil na chirurgii. Byl přidělen na interní oddělení a velmi jej to potěšilo. O to víc, když tam hned prvního dne uviděl mladou sestřičku, která se na něj mile usmála, jenom co překročil práh oddělení.

Rychle se s oddělením sžil. Cítil se v nemocnici jako doma a brzy si stále víc uvědomoval, co pro něj práce ve zdravotnictví znamená. Jarda Vomáčka se nemýlil – už během několika týdnů, co v nemocnici pracoval, se stal oblíbencem všech pacientů i pacientek oddělení. Co jej těšilo nejvíc, práce s lidmi jej bavila a neštítel se jí. Spíše mu připadalo směšné, když se jedna z mladých doktorek pozvracela poté, co vešla do pokoje, ve kterém ležela pokálená pacientka.

Měl dobré pozorovací schopnosti, a tak měl za krátkou dobu důkladně přečteny všechny pracovníky oddělení.

Primář byl už pán v letech, do důchodu mu moc nechybělo, a jak Daniel brzy vycítil, ani se mu tam

